

Tržišče s kmetijskimi pridelki

Letos smo zaznamovali znaten porast potrošnje prebivalstva. Na temelju podatkov za 10 mesecev cenimo, da bo realna potrošnja prebivalstva večja za približno 15 odstotkov, kar je samo po sebi pomemben uspeh.

Ce je tak položaj, se popolnoma upravičeno vprašamo, od kod pojav, da v velikih mestih delavci in uslužbenci opozarjajo na svoje težave, ki so nastale v družinskih proračunih, in kje naj iščemo vzroke tem težavam. Predvsem moramo reči, da take težave so in da so značilne za velika mesta. Poudariti moramo prav tako, da tudi v teh mestih ni položaj posameznih kategorij mestnega prebivalstva enak. Medtem ko so dohodki delavcev in uslužbencev, posebno v nekaterih vejah, znatno porasli, tako da ta podražitev, do katere je prišlo, ne prizadeva vseh enako, je pri uslužbencih v državni administraciji in pri upokojencih porast cen na tržišču mesa in živinorejskih proizvodov imel splošno večji vpliv.

Upravičeno lahko pri tem zastavimo tudi vprašanje, kako je lahko do tega prišlo? Za ta pojav je več vzrokov: predvsem se je lani zmanjšal sklad živine zaradi pomanjkanja krme, letos pa omogoča obilna letina znatno povečanje pitalnja in se zato kmetovalci vzdržujejo prodaje živine. Stevilni izmed njih so se pojavili tudi kot kupci živine, da bi zaradi pitalnja pomnožili število svoje živine. To je nedvomno zdrav pojav, ki bo sorazmerno naglo dal rezultate, posebno ko gre za prašiče in perutnino. V pričakovanju takega položaja je določil družbeni plan za letošnje leto nižji izvoz živine in živinorejskih proizvodov v letošnjem letu v primerjavi z lanskim letom. Izvoz pa je presegel plan tako zaradi ugodnega položaja na inozemskem tržišču kakor tudi zaradi sorazmerno mirnega položaja na domačem trgu z živino vse do pred dveh mesecev. Zaradi popolnejše slike o tem položaju naj dodamo, da je imelo vse trgovinsko omrežje, ki se ukvarja s tem prometom, ne samo ravnodušen odnos do težav, ki so nastale v zvezi s preskrbo z mesom velikih mest, temveč je začelo celo tekmovati v draženju mesa. Tudi organi ljudskih odborov so dolgo gledali na ta pojav od strani in niso storili nobenih posebnih ukrepov, dokler javnost ni začela resneje opozarjati na dvig cen in na potrebo po naglem posredovanju.

Ce želimo v takem položaju ločiti, kaj je bil neogiben proces, kje pa je izostala družbena intervencija, tedaj moramo poudariti, da je do določene podražitve moralo priti, ker se je sklad živine zmanjšal, ker so se znatno povečali kupni skladi, struktura potrošnje pa se na osnovi naraščanja dohodkov stalno spreminja, in to v smislu večjega povpraševanja po bolj kakovostni hrani in bolj kakovostnem industrijskem blagu (tehnično blago). Dejstvo je, da je pri tem imel svojo vlogo uvoz in zaostiril ta proces. Značilno pa je, da do dviga cen živinorejskim proizvodom in sadju ni prišlo v vseh krajih, niti v vseh mestih, temveč predvsem v nekaterih največjih središčih. To po svoji strani dokazuje, da so bili v mnogih krajih tržni presežki, ki jih nismo aktivirali, in zato ni prišlo do enakomernega gibanja cen v vseh krajih, temveč se je dvig cen manifestiral v nekaj centrih, kjer je zadovoljitev potrošnje odvisna izključno od dovoza blaga po trgovinskih podjetjih. V takem položaju preseneča pasivnost trgovinskih organov, in to zbornic in trgovinskih združenj po mestih, kakor tudi drugih organov, ki bi morali računati s temi problemi v ljudskih odborih. Ni nobenega dvoma, da se borijo z vrsto težav, s tehnično zaostalostjo in pod., dejstvo pa je, da je imela trgovina letos zelo stimulativen sistem nagrajevanja in razdelitve dohodka, da je prišlo do zvišanja plač v trgovini v povprečju za več kakor 25 odstotkov, a da pri tem trgovinske organizacije niso izvedle ustreznih odvajanj v sklade zaradi izboljšanja svoje tehnične osnove. Tudi ljudski odbori so imeli letos znatnejša sredstva, toda, kakor kažejo podatki, iz lokalnih sredstev je bilo najmanj vloženo v trgovino, največ pa v razvoj industrije. Porast prometa pa kaže čedalje večjo potrebo po investiranju v trgovino.

Ta pojav še enkrat opozarja na dejstvo, da je mogoče stabilnost tržišča vzdržati samo s sinhroniziranimi ukrepi in naporu vseh organov. Proporce določene v družbenem planu moramo varovati in nadzirati izvoz, storiti moramo ukrepe za organiziranje sposobnih, dobro opremljenih trgovinskih organizacij, ljudskim odborom, posebno v velikih mestih, pa postaja trgovina eno izmed osnovnih polj dejavnosti. Zbornice in druge organizacije delavcev in uslužbencev v trgovini so opravičene, če učinkovito in sistematično podpirajo razvoj trgovine in vplivajo na tok njenega poslovanja, posebno ko je treba posredovati, da se prepreči nezaželeni pojav, kakršen je ta sedaj na tržišču živine in živinorejskih proizvodov.

GIBANJE PRODAJNIH CEN NA DROBNO

Značilnosti gibanja cen trgovine na drobno so v letošnjem letu naslednje:

Cene industrijskih izdelkov za osebno potrošnjo so ustaljene, v oktobru kažejo neznatno težnjo po porastu v višini 1 odstotka.

Zelo živahno gibanje cen kmetijskih pridelkov, in to stalno na višji ravni

Stalen porast cen osebnih obrtnih uslug, ki so se v letošnjem letu povišale za nadaljnjih 6 odstotkov.

Cene tekstilij so se znižale za 1,5 odstotka zaradi znižanja prometnega davka za 3 odstotkov pri bombažnih tkaninah in tkaninah iz celuloznega vlakna.

Cene obutve so ostale nespremenjene vse do septembra l. 1957, ko se je zaradi podražitve usnja pri proizvajalcih cena obutve dvignila za 1 odstotek. Cevlji obrtne izdelave se še naprej dražijo.

Posebno so bile stalne cene pohištva, posode, steklenine itd.

Velika potrošnja gospodinskih aparatov je pripeljala do pisanosti cen za te proizvode ne samo med mesti, temveč tudi po posameznih trgovinah enega mesta, kjer smo zaznamovali razlike v ceni za enak model električnih štedilnikov v višini 8000 din, za stroj za pranje perila 7000 din itd. Za take razlike ni opravičila.

Do pričakovane stabilizacije cen kmetijskih pridelkov ni prišlo predvsem zato, ker je bilo odkupno omrežje pripravljeno plačati višje odkupne cene in ker je prišlo do nadaljnje obremenitve cen po trgovini.

Cene najvažnejših industrijskih živilskih predmetov so bile enake cenam v l. 1956. Tako je pri sladkorju, olju, soli in moki.

Letos so posebno porasle cene mesa, in to zaradi zmanjšanja letošnjega sklada živine, zaradi boljše možnosti zimskega krmljenja živine in povečanja izvoza.

Tako gibanje cene svežega mesa je vplivalo na porast cen suhomesnih izdelkov in domače svinjske masti.

Krompir so lani v oktobru prodajali povprečno po 19, letos pa po 20 din, čeprav je bila ponudba tako velika da so se pojavile težave pri prodaji. Tako so ga v tem mesecu prodajali v Ljubljani, Kranju in Ptuj po 12, a v Beogradu, Nišu in Šabcu po 24 in v Subotici, Kragujevcu in Novem Sadu po 25 din. Ob istem času se je gibala odkupna cena tudi v okolici Beograda od 11 do 14 din.

Fižol se je zaradi manjšega pridelka podražil, češula pa se je pocenila. Povprečna cena paradižnika je letos višja za 5 din, graha za 9 din, stročjega fižola za 18, le pri papriki je nižja.

Mleko in mlečni izdelki so neznatno dražji kakor lani, jajca pa so bila cenejša do jeseni, ko so se občutno podražila.

V celoti so cene industrijskih izdelkov ustaljene kljub zelo občutnemu povečanju potrošnje, medtem ko so se cene kmetijskih pridelkov kljub dobri letini povečale, kar lahko delno pripišemo tudi subjektivnim činiteljem v trgovini.

Povprečje 1956 = 100

